

Rättsavdelningen
Camilla Strandberg
camilla.strandberg@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Socialstyrelsens yttrande över promemorian Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

Justitiedepartementets diarienummer: Ju2025/01973

Socialstyrelsens yttrande utgår från myndighetens verksamhetsområde.
Myndigheten lämnar synpunkter enligt följande.

7.16 Hälso- och sjukvård

Socialstyrelsen instämmer i att bedömningen av om den hälso- och sjukvård som erbjuds i den mottagande staten kan anses likvärdig bör göras med utgångspunkt i de krav som ställs på svensk hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvårdens kvalitet är viktig för frågan om likvärdighet.

Socialstyrelsen noterar bedömningen i avsnitt 7.15 att arbetsspråket i en kriminalvårdsanstalt utomlands vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff bör vara engelska. Bedömningen i avsnitt 7.16 är att den mottagande staten bör ansvara för hälso- och sjukvård. Det anges att det regleras i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 41) att den intagne löpande ska få tillgång till patientjournaler och vissa ytterligare handlingar på svenska. Vidare framgår att en intagen ska ha rätt till tolk om det krävs för att den intagne ska kunna tillvarata till exempel rätten till hälso- och sjukvård (artikel 14).

Socialstyrelsen vill framhålla att både dokumentationen i hälso- och sjukvården, och kommunikationen mellan patienten och hälso- och sjukvårdsvårdspersonalen är central för att vården ska vara av god kvalitet. Det är viktigt att patienten har tillgång till tolk vid kommunikation med hälso- och sjukvårdspersonalen, när sådana behov finns. Information om sjukdomar och skador, hälsotillstånd, behandlingsalternativ med mera kan

vara svår att förstå även om den kommuniceras till en patient på dennes modersmål.

Socialstyrelsen vill även påtala att det kan innebära risker att intagna får läkemedel där informationen på förpackningen och bipacksedeln inte är på svenska. Om den intagne till exempel inte förstår information om kontraindikationer eller biverkningar kan hen drabbas av sjukdom eller skada.

13.3 Insatser från socialtjänsten

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget vad gäller att det finns ett behov av att reglera vilken kommun som är ansvarig för insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400), SoL, under den tid den enskilde vistas i anstalt utomlands.

Om en person verkställer sitt straff i en anstalt i Sverige så är det socialnämnden i den kommun som den enskilde är folkbokförd i som ansvarar för insatser (se 29 kap. 3 § SoL). Detta innebär en särreglering för personer i anstalt där syftet är att utifrån formella kriterier göra det möjligt att snabbt och enkelt slå fast vilken kommun som ska vara ansvarig för insatser (se prop. 1996/97:124 s. 161).

Socialstyrelsen instämmer i att det finns ett behov av att även på ett tydligt sätt reglera vad som gäller i de situationer när den enskilde kommer verkställa delar av sitt straff i en anstalt utomlands. Detta för att dessa personer inte ska få sämre möjligheter att få sina behov av insatser tillgodosedda jämfört med personer som verkställer hela sitt straff i Sverige.

I promemorian (se avsnitt 7.4) framgår att verkställighet av ett fängelsestraff ska inledas och avslutas i en anstalt i Sverige. I de fall den enskilde inte är folkbokförd i Sverige kommer vistelsekommunen enligt 29 kap. 4 § SoL ansvara för insatser i ett inledande och avslutande skede (se prop. 1996/97:124 s.161 ff och s. 191 samt prop. 2010/11:49 s. 47).

För att främja ett enhetligt och sammanhållet ansvar för den enskilde är det viktigt att det är samma kommun som ansvarar för insatser under hela verkställigheten, oavsett om den enskilde vistas i Sverige eller utomlands. Myndigheten instämmer därför i promemorians bedömning att det är den kommun som den enskilde senast vistades i anstalt i som ska ansvara för insatser. Detta kommer dock inte på ett tydligt sätt till uttryck i det föreslagna lagrummet. Myndigheten ser därför ett behov av att i 29 kap. 3 a § SoL förtydliga att det är den kommun där den enskilde *senast vistades i anstalt* som ska ansvara för insatser. Det finns annars risk för osäkerhet gällande vilken kommun som åsyftas. Det skulle annars till exempel kunna uppstå en situation där en kommun anser att det är den kommun som den enskilde vistades i innan hen placerades i en anstalt alternativt den kommun som den enskilde transporterades ifrån till en anstalt utomlands som är

ansvarig. För att det ska vara tydligt att det är samma ansvarsförhållande för personer som vistas i anstalt i Sverige som i anstalt utomlands kan det även vara aktuellt att förtydliga att lagrummet *endast* gäller om inget annat följer av 29 kap. 3 § SoL.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Pär Ödman. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Emil Bergschöld deltagit. Juristen Camilla Strandberg har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Pär Ödman

Camilla Strandberg